

References:

1. Balandyna T. Yu. Studencheskoe samoupravlenye kak sotsyokulturnyy fenomen: sotsyolohicheskyy analiz : dys. ... kand. sotsyoloh. nauk : 22.00.06 / T. Yu. Balandyna. – Ekaterynburh, 2006. – 155 s.
2. Hrupi suprovodu Bolonskoho protsesu prezentuvaly studentske bachennya reform // Ukrayinska asotsiatsiya studentskoho samovryaduvannya [Elektronnyy resurs]. – Rezhym dostupu : <http://www.uass.org.ua/index.php/about/history/442-iv---q10q.html> 2011-2012.
3. Zahalna informatsiya RK ta SS // Lvivskyy derzhavnyy universytet bezpeky zhyttyediyalnosti [Elektronnyy resurs]. – Rezhym dostupu : <http://www.ldubgd.edu.ua/content/kursantsketastudentskesamovryaduvannya/zag-inf>.
4. Nahornyy B. H. Studentstvo i suchasnist / [B. H. Nahornyy, M. L. Yakovenko, A. V. Yakovenko]. – Kyiv : Aristey, 2005. – 164 s.
5. Pro studentske samovryaduvannya u Tavriyskomu derzhavnomu ahrotekhnolohichnomu universyteti // Tavriyskyy derzhavnyy ahrotekhnolohichnyy universytet [Elektronnyy resurs]. – Rezhym dostupu : <http://www.tsatu.edu.ua/wp-content/uploads/pro-studentske-samovryaduvannya-u-tdatau.pdf>.
6. Proekt «IMPRESS» Pidvyshchennya efektyvnosti studentskykh sluzhb (Improving the Efficiency of Student Services) // Kharkivskyy natsionalnyy universytet imeni V. N. Karazina [Elektronnyy resurs]. – Rezhym dostupu : <http://www.univer.kharkov.ua/docs/project/impress.pdf>.
7. Sotsialni kompetentsiyi molodykh fakhivtsiv : rezultaty realizatsiyi mizhnarodnoho proektu TEMPUS «IMPRESS» // Osvitni trendy. Sayt pro suchasni tendentsiyi rozvytku osvity [Elektronnyy resurs]. – Rezhym dostupu : <http://www.edu-trends.info/tempus-impress/>.
8. Studentske samovryaduvannya // Polozhennya pro Navchalno-naukovyy instytut menedzhmentu ta pidpryemnytstva Derzhavnogo universytetu telekomunikatsiy [Elektronnyy resurs] – Rezhym dostupu : http://www.dut.edu.ua/uploads/p_383_44008372.pdf.
9. Treninhy «Rozvytok studentskoho samovryaduvannya na Skhodi ta Pivdni Ukrayiny» // Svitlo [Elektronnyy resurs]. – Rezhym dostupu : <http://www.gosvitlo.org.ua/?p=1272>.
10. Chybisova N. Studentske samovryaduvannya – sposib modernizatsiyi suchasnoho VNZ / N. Chybisova // Osvita. – 10 serpnia 2016 r. – S. 5.
11. Sheyina L. O. Studentske samovryaduvannya yak zasib sotsializatsiyi molodi : dys. ... kand. ped. nauk : 13.00.05 «Sotsialna pedahohika» / L. O. Sheyina. – Luhansk, 2010. – 227 s.

Трибулькевич Е. Г. Студенческое самоуправление: реалии развития

В работе проведен анализ развития студенческого самоуправления в Украине на современном этапе. Рассмотрены основные мероприятия, осуществляемые с целью внедрения идей студенческого самоуправления. Дана оценка разноплановой деятельности студенческого самоуправления в управленческой, социально ценной и лично значимой деятельности, благотворительной деятельности студентов через волонтерское движение, познавательной, спортивной, художественной и других видах деятельности с учетом потребностей, склонностей и предпочтений студентов. Осуществлен анализ органов студенческого самоуправления в отечественных учреждениях высшего образования. Разработаны рекомендации по оптимизации становления демократической системы студенческого самоуправления.

Ключевые слова: студенческое самоуправление, органы студенческого самоуправления, учреждения высшего образования, тренинг, проект, студенческая служба, ректорат, лидеры, функции студенческого самоуправления, тенденции студенческого самоуправления.

Trybulkevych K. H. Student self-government: development realities

In work the analysis of development of student government in Ukraine at the present stage is carried out. The main actions which are carried out for the purpose of introduction of the ideas of student government are considered. The estimation of various activities of student self-government in management, socially valuable and personally significant activity, charitable activity of students through volunteer movement, cognitive activity is given; sports, artistic and other activities, taking into account the needs, inclinations and preferences of students. The analysis of student self-government bodies at home higher education institutions is carried out. Recommendations about optimization of formation of democratic system of student government are developed.

Key words: student government, bodies of student government, institution of higher education, training, project, student's service, administration, leaders, functions of student government, tendency of student government.

УДК 316.647.8(043)

Трухан О. В.

**ДЕЯКІ АСПЕКТИ ВИКОРИСТАННЯ ІДЕЙ В. О. СУХОМЛІНСЬКОГО
ДЛЯ АКТУАЛІЗАЦІЇ МОТИВАЦІЇ ПЕДАГОГІЧНИХ ПРАЦІВНИКІВ
ДО ПРОФЕСІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В УМОВАХ ЗМІН
У СИСТЕМІ ПІСЛЯДИПЛОМНОЇ ОСВІТИ**

Визначено проблемну сферу реформування освітнього простору в Україні. Обґрунтовано необхідність мобілізації зусиль різних прошарків суспільства щодо сприяння процесу перетворення освітнього середовища. Запропоновано використовувати результати міжгалузевих досліджень задля підвищення якості процесу реформування. Оцінено

спадщину великого українського педагога В. О. Сухомлинського в соціально-психологічному контексті використання його ідей у період реформування освітнього простору. Порівняно ідеї В. О. Сухомлинського зі змістом концепції Нової української школи. Виділено основні концептуальні положення стратегії впровадження Нової української школи. Обґрунтовано та визначено основні напрями роботи щодо актуалізації мотивації до професійної діяльності сучасних педагогів в умовах змін у системі післядипломної освіти.

Ключові слова: освітній простір, Концепція Нової української школи, опір змінам, актуалізація мотивації, соціальна відповідальність, соціальна взаємодія, критичне мислення, інноваційна діяльність.

Виразною особливістю сучасного періоду розвитку цивілізації є зрушення з традиційних для індустріальної періоду форм функціонування суспільства до комп'ютеризованої індустрії, заснованої на трансфері інформації. Інформаційна ера зробила можливими швидкі глобальні комунікації та існування інформаційних мереж, що суттєво змінило форму буття сучасного суспільства, а також зумовило необхідність реформування та модернізації різних сфер життя.

Процес інформатизації включає питому антропологічну складову частину, що передбачає вдосконалення людини, передусім її мислення, оскільки саме воно обслуговує процес адаптації до соціальних змін, що постійно прискорюються. Зростання вимог до якості освітніх послуг актуалізується особливостями життєдіяльності в епоху інформаційного суспільства.

Освітній простір у цьому процесі відіграє визначальну роль. Сама форма освіти та її роль у суспільстві суттєво видозмінюється останнім часом. Загальноосвітня практика пошуку нової функції освіти дає підстави стверджувати, що майбутнє – у нових освітніх комунікативно-інформаційних технологіях. Так, питома вага неформальної освіти зростає. Ресурс дистанційної освіти набуває неабиякої популярності. У такій ситуації підвищується суспільний запит до якості формальної освіти, державних освітніх послуг.

Із погляду соціальної психології, період реформування освіти в Україні створив цілий прошарок освітян-маргиналів, які «однією ногою «на передовій» змін, а іншою – у застарілих стереотипах минувшини». Для них є характерним амбівалентне ставлення до сучасних процесів в освіті. Дослідження фахівців з Академії педагогічних наук України, їх колег з інституту психології Г. С. Костюка дають підстави стверджувати, що одночасно в масовій свідомості педагогів панують переконання у необхідності реформ та нерозуміння власної ролі в цьому історичному процесі.

Для покращення розуміння педагогічними працівниками змісту реформування необхідною є мобілізація спільних зусиль науковців, політиків, громад. Також надзвичайно важливим є аналіз педагогічної спадщини. Сучасне осмислення педагогічних ідей вчених минулих часів може не лише допомогти у вирішенні актуальних педагогічних задач, а й розкрити новий соціальний контекст їх застосування.

Сформульована проблема викликає необхідність міжгалузевих теоретичних досліджень, у яких надбання соціальної психології можуть бути використанні в практиці впровадження освітніх реформ. Так, у вирішенні задач підвищення якості соціальної адаптації та соціальної взаємодії в умовах змін можуть бути використані результати досліджень соціальних та політичних психологів, оскільки згадані вище феномени традиційно є предметом досліджень саме соціальної та політичної психології.

В Україні проблема соціальної взаємодії розкрита в наукових дослідженнях плеяди сучасних українських вчених: теорія вчинку В. Роменця [1], суб'єктна парадигма В. Татенка [2], концепція життєвого світу особистості Т. Титаренко [3], герменевтичний підхід Н. Чепелевої [4], лінгвістична психотерапія Н. Каліної [5], психофракціальна парадигма О. Донченко [6], організаційна концепція В. Казміренка [7]. Параметри «міжособової взаємодії» на основі аналізу соціально-психологічних та особистісних концепцій здійснив В. Васютинський [8].

Актуальність теми продиктована необхідністю підвищення якості реформування освітнього простору та покращення розуміння суб'єктами освітнього простору змісту реформ.

Метою статті є сучасне осмислення педагогічної спадщини В. О. Сухомлинського в контексті її соціально-психологічної користності в умовах сучасних українських реалій.

Особистість українського науковця, педагога-практика минулого століття В. О. Сухомлинського надзвичайно вагома для сучасного українського суспільства ідеями формування у молоді національно-естетичного світогляду та цінностей соціальної активності заради інших. Незважаючи на великий тиск традиційної радянської системи освіти й виховання, вчений пропагував засади розвитку соціальної взаємодії в учнів, але рішуче відкидав принцип панування колективного над індивідуальним як засаду, яка може завдати духовної травми вихованцеві.

Гуманістичні ідеї вченого-новатора в умовах тоталітаризму викликали полеміку в радянських науково-педагогічних колах. У педагогіці В.О. Сухомлинського аспект гармонізації сімейно-шкільного виховання учнів набуває революційного характеру, оскільки не віддається перевага домінуванню колективу над особистістю, а система розглядається гармонічною лише у разі урівноваження усіх значимих для особистості дитини соціальних груп. Ідеальною умовою всебічного розвитку особистості дитини є ситуація єдності ціннісно-сміслових сфер родинної та шкільної соціальної групи. І, хоча ідеї вченого радянських часів не позбавлені ідеалістичної романтики (не допускається розходження ні в меті, ні в суті, ні в засобах родинного та шкільного виховання), все ж таки вони заслуговують на особливу увагу в умовах сучасності. Він вибудував таку систему роботи з батьками, яка допомогла їм оволодіти мистецтвом виховання. Ця система включала лекції та бесіди з педагогами та психологами, спрямовані на розвиток практики виховання.

Таким чином, Василь Олександрович став не лише яскравим представником інноваційної для свого часу освітньої практики, а й великим провидцем суспільного розвитку. Він визначив перелік вад розвитку особистості дитини, які ускладнюють, а іноді й унеможливають продуктивну соціальну взаємодію, перешкоджають соціальній самореалізації. До цього списку увійшли: егоїзм, жорстокість, хамство, невдячність, байдужість, лицемірство. Вчений зробив все можливе для спрямування педагогічної практики у суспільно-корисному напрямку розвитку соціальної взаємодії суб'єктів освіти та виховання.

XXI ст. знаменується суспільно значимими змінами у ментальності українців. Геополітичні випробування прискорюють процеси самовизначення українців як самодостатньої нації, що, за позитивного сценарію, знайде своє відображення у збільшенні згуртованості народу та зміцненні державності. Сучасними ознаками позитивних змін в Україні є реформування освітнього простору та створення концепції Нової української школи, постулати якої багаті у чому співзвучні принципам педагогіки вітчизняних вчених минувшини.

Сутність Нової української школи відображена у таких базових ідеях:

1. Новий зміст освіти, заснований на формуванні компетентностей, необхідних для успішної самореалізації в суспільстві.
2. Педагогіка, що ґрунтується на партнерстві між учнем, учителем і батьками.
3. Вмотивований учитель, який має свободу творчості й розвивається професійно.
4. Орієнтація на потреби учня в освітньому процесі, дитиноцентризм.
5. Наскрізний процес виховання, який формує цінності.
6. Нова структура школи, яка дозволяє добре засвоїти новий зміст і набути компетентності для життя.
7. Децентралізація та ефективне управління, які нададуть школі реальну автономію.
8. Справедливий розподіл публічних коштів, який забезпечить рівний доступ усіх дітей до якісної освіти, незалежно від їх місця проживання, матеріального стану родини тощо [9].

Сформулюємо у тезах основні ідеї педагогіки В. О. Сухомлинського:

1. Головною метою освітнього процесу є формування всебічно розвиненої особистості.
2. До об'єктивних факторів виховання особистості належить формальна шкільна освіта. Школа – це простір емоційно-конкретного сприйняття світу, місце розв'язання протиріч і конфліктів.
3. Особистість вчителя проявляється у багатогранних емоційних стосунках із дітьми. Від особистісної зрілості педагога залежить якість соціальної взаємодії з учнем, формування й розвиток особистісних рис та цінностей.
4. Коло соціальної взаємодії дитини включає триаду: школа – сім'я – громадськість, які органічно взаємопов'язані між собою.
5. Процес пізнання – це керована школою та суспільством діяльність підростаючого покоління щодо оволодіння знаннями.
6. Колектив є багатством індивідуальностей, у якому дозріває особистість.
7. Особливе виховне значення має процес спілкування та «слово» як засіб інтеріоризації гуманістичних ідеалів.
8. Розвиток мислення є основним інструментом мотивації особистості до усвідомлення необхідності самовдосконалення.
9. Романтико-героїчний характер патріотичного виховання реалізується у поєднанні національних звичаїв, традицій з оригінальними творчими педагогічними формами.
10. Адекватність оцінок та оптимальність навантажень є умовами гармонійного самопочуття учня в освітній діяльності [10].

Порівняльний аналіз ідей Нової української школи та доробку В. О. Сухомлинського свідчить про те, що ідеї вітчизняного вченого співзвучні уявленням сучасних педагогів та стратегії реформ освіти в Україні.

Аналіз змін в освітньому просторі дозволяє виділити основні концептуальні положення:

1. Сучасний зміст української освіти не відповідає вимогам XXI ст. Тому нинішня реформа освіти в Україні спрямована на те, щоб учні, які будуть працювати через 10–20 років, були більш конкурентоспроможними. Особливістю сучасної реформи є запит суспільства: зміни в освіті «виходять» із потреб усього суспільства, а не лише з ініціативи освітян та експертів.

2. Випускник Нової української школи має стати особистістю, яка здатна себе реалізувати, знайти для себе природо відповідне місце, де зможе виявити всі грані таланту. 12-річна система освіти є кроком до євроінтеграції.

3. Реалізація Концепції Нової української школи неможлива без нового освітнього середовища. Його головною постаттю є особистість педагога зі сформованими соціально-психологічними новоутвореннями, а саме: соціальною відповідальністю, критичним мисленням та спроможністю до новаторської діяльності. Розвиток перелічених властивостей особистості забезпечить високу професійну конкурентоспроможність педагога в найближчому майбутньому та позитивний професіогенез.

4. Створити культуру академічної доброчесності – це завдання кожного навчального закладу, оскільки недоброчесність в освіті, хабарі, вимагання коштів із батьків є основними причинами низької якості освіти.

5. Батьки та громади є партнерами школи в процесі вдосконалення освітнього середовища [11].

Очевидно, що якість реалізації реформ в Україні залежить від готовності усіх суб'єктів освітнього простору до змін. У зв'язку з цим виникає необхідність актуалізації мотивації до професійної діяльності педа-

гогів в умовах реформування системи освіти. У системі післядипломної освіти її реалізація, на нашу думку, пов'язана із трьома напрямками роботи із суб'єктами освітнього простору.

Перший напрям роботи пов'язаний із когнітивною складовою частиною процесу мотивації. Особливу увагу слід приділити усуненню дефіциту знань щодо соціально-психологічних феноменів, затребуваних у контексті ідей Нової української школи та аналізу їх взаємозв'язку із загальновідомими основами вітчизняної педагогіки. Очікуваними результатами когнітивного впливу є покращення соціальної адаптації педагогів, зменшення опору змінам.

Другий напрям пов'язаний із афективною мотиваційною складовою частиною. Інтеріоризація цінностей Нової української школи в індивідуальні стратегії соціальної самореалізації педагога позитивно мотивує сучасного вчителя до активної професійної діяльності.

Останній, конативний компонент мотивації включає розвиток навичок критичного мислення, інноваційної діяльності та соціальної відповідальності. Позитивними результатами впливу на поведінкову складову частину вчителя є покращення якості та результативності професійної діяльності.

Задля реалізації поставлених задач нами розроблено та запропоновано до впровадження тренінг розвитку соціальної компетентності педагога. Тренінг є системою логічно взаємопов'язаних занять із розвитку навичок соціальної перцепції, просоціального мислення, соціальної взаємодії, руйнування шкідливих стереотипів. Обсяг тренінгу складав 38 академічних годин: а) основна частина (аудиторна) – 30 академічних годин (6 тренінгових сесій по 5 акад. год. на кожну сесію; 1 акад. год. – вступ до тренінгу; 1 акад. год. – завершальна частина тренінгу); б) додаткова частина (творчі домашні завдання) – 6 акад. год.

До тренінгу увійшло заняття з розвитку соціальної перцепції, метою якого було усвідомлення людиною самої себе як суб'єкта світопізнання та світооцінювання; виявлення особливостей суб'єктивного сприйняття світу та ознайомлення із особливостями сприйняття оточуючих людей; усвідомлення ролі соціуму в індивідуальному житті.

З метою покращення розвитку просоціального мислення розроблено друге заняття, спрямоване на усвідомлення людиною самої себе як ініціативного суб'єкта та необхідності активної життєвої позиції стосовно навколишнього світу, усвідомлення власного ставлення до категорії часу, розвиток вміння аналізувати ситуацію, оцінювати наслідки вчинків з огляду на потреби та інтереси інших людей.

Заняття з розвитку соціальної взаємодії має на меті сформувати уявлення про систему взаємозумовлених соціальних дій, за яких дії одного суб'єкта (індивіда, групи, спільноти) одночасно є причиною і наслідком відповідних дій інших, про взаємозалежність людини і соціуму, пізнання своєї ролі в житті близьких людей, робочого колективу, усвідомлення особистих цінностей та розвиток цінностей соціальної взаємодії. Формування потреби в соціально-корисній діяльності є метою четвертого заняття.

Метою п'ятого заняття є долання психологічних бар'єрів, що перешкоджають соціальній самореалізації. Останнє заняття передбачає подолання стереотипів, що перешкоджають соціальній самореалізації.

Таким чином, розвиток ідей педагогіки В. О. Сухомлинського знаходить своє відображення у процесі реформування освітнього простору сучасної України. Концепція Нової української школи актуалізує аспект соціальної компетентності сучасного педагога, адже перед вчителями постає педагогічна задача формування та розвитку навичок якісної соціальної взаємодії учнів, у майбутньому – повноцінних членів суспільства.

Перспективи подальших досліджень вбачаємо в розробці та впровадженні соціально-психологічних тренінгів для сучасних педагогів у системі післядипломної освіти. Вони сприяють формуванню та розвитку інструментально-стильових та мотиваційно-сміслових характеристик, які забезпечать постійність прагнень та готовність до самовираження в суспільно-корисній діяльності.

Використана література:

1. Основи психології : [підручник] / [О. В. Киричук, В. А. Роменець, Т. С. Кириленко та ін.] / за заг. ред. О. В. Киричука, В. А. Роменця. – Київ : Либідь, 2002. – 631 с.
2. Татенко В. А. Психология в субъектном измерении : [монографія] / В. А. Татенко. – Київ : Просвіта, 1996. – 404 с.
3. Титаренко Т. М. Життєвий світ особистості: у межах і за межами буденності / Т. М. Титаренко. – Київ : Либідь, 2003. – 373 с.
4. Чепелева Н. В. Проблеми психологічної герменевтики / ред. Н. В. Чепелева. – К. : Міленіум, 2004. – 276 с.
5. Калина Н. Ф. Лингвистическая психотерапия / Н. Ф. Калина. – Київ : Ваклер : Альтерпрес, 1999. – 282 с.
6. Донченко О. А. Психофракта́л як категорія педагогіки ненасильства / О.А. Донченко // Шлях освіти. – 2003. – № 4. – С. 8–12.
7. Казмиренко В. П. Социальная психология организаций : [монографія] / В. П. Казмиренко. – Київ : МЗУУП, 1993. – 384 с.
8. Васютинский В. О. Міжособова взаємодія концепцій сучасних українських психологів / В. О. Васютинський // Соціо-гуманітарні проблеми людини. – Львів, 2005. – № 1. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://znc.com.ua/ukr/publ/periodic/shpp/2005/1/p101.php>.
9. Проект політичної пропозиції «Нова українська школа», підготовлений МОН України і оприлюднений на офіційному сайті МОН 18 листопада 2016 р. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://base.kristti.com.ua/doc_976.
10. Сухомлинський В. О. Вибрані твори : в 5 т. / В. О. Сухомлинський. – Київ : Радянська школа, 1977. – Т. 3. – 649 с.
11. Лілія Гриневич – про новий закон «Про освіту». – [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://osvita.ua/school/reform/57925/>.

References:

1. Bases of Psychology : [textbook] / [O. Kyrychuk, V. Romenets, T. Kyrylenko & others] / under the general editorship of O. Kyrychuk, V. Romenets. – Kyiv : Lybid, 2002. – 631 p.
2. Tatenko V. Psychology in the Subject Dimension : [monograph] / V. Tatenko. – Kyiv : Prosvita, 1996. – 404 p.
3. Tytarenko T. The Life World of the Individual, within and beyond the Ordinary / T. Tytarenko. – Kyiv : Lybid, 2003. – 373 p.
4. Chepeleva N. The Problems of Psychological Hermeneutics / edit. N. Chepeleva. – Kyiv : Millenium, 2004. – 276 p.
5. Kalyna N. Linguistic Psychotherapy / N. Kalyna. – Kyiv : Vakler : Altpress, 1999. – 282 p.
6. Donchenko O. Psychofractal as a Category of the Pedagogy of Non-violence / O. Donchenko // Shliakh osvity. – 2003. – № 4. – P. 8–12.
7. Kazmyrenko V. Social Psychology of Organizations : [monograph] / V. Kazmyrenko. – Kyiv : ICUPM, 1993. – 384 p.
8. Vasiutynskyi V. Interpersonal Interaction in the Concepts of Modern Ukrainian Psychologists / V. Vasiutynskyi // Socio Human Problems. – Lviv, 2005. – № 1. – Access mode : <http://znc.com.ua/ukr/publ/periodic/shpp/2005/1/p101.php>.
9. The Project of a Policy Proposal “New Ukrainian School” prepared by MES of Ukraine and published on the official website of MES of Ukraine 18.11.2016. – Access mode : http://base.kristi.com.ua/doc_976.
10. Sukhomlynskiy V. Selected works in five volumes / V. Sukhomlynskiy. – K. : Radianska shkola, 1977. – V. 3. – 649 p.
11. Lilia Hrinevich – about the new law “On Education”. – Access mode : <https://osvita.ua/school/reform/57925/>.

Трухан О. В. Некоторые аспекты идей В. А. Сухомлинского для актуализации мотивации профессиональной деятельности педагога в системе последипломного образования в условиях реформирования

Определена проблемная сфера реформирования образования в Украине. Обоснована необходимость мобилизации усилий разных слоев общества в процессе трансформации образовательной среды. Предложено использование результатов междисциплинарных исследований для улучшения качества реформ. Определено наследие великого украинского педагога В. А. Сухомлинского в социально-психологическом контексте использования его идей в период современных образовательных реформ. Найдено созвучие идей В. А. Сухомлинского Концепции Новой украинской школы. Выделены некоторые концептуальные тезисы особенностей внедрения в жизнь принципов Новой украинской школы. Обоснованы основные направления в актуализации мотивации профессиональной деятельности современных педагогов в условиях изменений. Определена роль системы последипломного образования в процессе адаптации учителей к активной деятельности в условиях реформ.

Ключевые слова: образовательное пространство, Концепция Новой украинской школы, противодействие изменениям, актуализация мотивации, социальная ответственность, критическое мышление, инновационная деятельность.

Trukhan O. V. Some aspects of the use of Vasyl Sukhomlynskiy's ideas on the actualization of the motivation of pedagogues to professional activity in the conditions of changes in the system of postgraduate education

The problem area of reforming educational space in Ukraine is determined. The article substantiates necessity of mobilizing various sectors of society to promote the process of transformation of the educational environment. It is proposed to use the results of cross-sectorial studies to improve the quality of the reform process. The heritage of the great Ukrainian teacher Vasyl Sukhomlynskiy in the socio-psychological context of using his ideas in the period of the educational space reform is estimated. Sukhomlynskiy's ideas and the content of the concept of the New Ukrainian School are compared. The main conceptual principles of the strategy of the implementation of the New Ukrainian School are highlighted. The basic directions of work on updating modern teachers' motivation to professional activity in the conditions of changes in the system of postgraduate education are substantiated and determined.

Key words: educational space, concept of the New Ukrainian School, resistance to changes, updating motivation, social responsibility, social interaction, critical thinking, innovative activity.

УДК 378.147:373.2.011.3-51

Філімонова Т. В.

**ЕТАПИ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНЬОГО ВИХОВАТЕЛЯ
ДО ПАТРІОТИЧНОГО ВИХОВАННЯ ДІТЕЙ СТАРШОГО ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ**

У статті виділено та охарактеризовано аналітико-прогностичний, діяльнісно-творчий, результативно-порівняльний етапи підготовки майбутніх вихователів до патріотичного виховання дітей старшого дошкільного віку. На діяльнісно-творчому етапі подано та впроваджено у педагогічний процес вищого навчального закладу розробку спецкурсу «Патріотичне виховання дітей старшого дошкільного віку» з метою надання майбутнім педагогам систематизованих знань про формування професійної майстерності і розвиток відповідних умінь. Внаслідок вивчення курсу розкрито загальнопредметні та фахові компетентності, якими студент має оволодіти.

Ключові слова: патріотичне виховання, підготовка, професійна підготовка, етапи підготовки, підготовка майбутніх вихователів, виховання дітей старшого дошкільного віку, професійна майстерність.

Актуальність патріотичного виховання зумовлюється процесом формування в Україні єдиної політичної нації, а патріотичне виховання молоді сьогодні є одним з найголовніших пріоритетів гуманітарної політики